

Inserati se sprejemajo in velja
ristodena vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 " "
15 " " " " 3 " "

Pri večkratnem tiskanju se
teena primerno zmanjša.

Rokopis

se ne vračajo, nefrakovana
pisma se ne sprejemajo.

N.ročnino prejema opravištvu
(administracija) in ekspedicija na
Dunajski cesti št. 15 v Medija-
tovi hiši, II. nadstropji.

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za ceio leto . . . 10 gi. — kr
za pol leta . . . 5 " — "
za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za ceio leto . . . 8 gi. 40 kr
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan
velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je Poljanski nasip
št. 48.

Izhaja po trikrat na teden in
sicer v torek, četrtek in soboto.

Zračni gradovi ustavovercev.

Tista ustavoverna, nemško-liberalno-ju-
dovska in centralistična stranka, ki jo zovemo
pri nas tudi nemškutarsko, se ne more od-
vaditi od misli, da je edino ona poklicana,
Avstrijo vladati; ona si domišljuje, da Taaffe-
jeva doba ne more več dolgo trpeti, zdi se
tej kliki, da je celi svet narobe, da celó zvezde
na nebu nimajo pravega teka, dokler se usta-
voverstvo ne postavi nazaj v svojo prejšnjo
mogočnost. Zato si zidajo ti ljudje zračne gra-
dove, in ker mislijo, da bodo Taaffeja že je-
seni pri gospodarskem vprašanju vrgli, zato
imajo sestavljeno že celo ministersko listo iz
svoje srede. Izbrani so ti ministerski kandi-
dati iz vseh frakcij ustavovercev, in sicer se
imenujejo Mannsfeld, Sturm, Plener mlajši,
Schönburg, Weber, Rechbauer in Süß. Iz
milosti hočejo tudi enega Čeha in enega Pol-
ljaka k sebi vzeti, če bo kateri hotel vstopiti
v tako ministerstvo. Svoje upanje stavijo na
razprtijo med desnimi tremi klubi, ker mislijo,
da se naši ne bodo mogli zediniti v gospodar-
skih vprašanjih.

Mi upamo in smo preverjeni, da jim desni-
čarji ne bodo storili te ljubavi, in da se bodo
o vseh vprašanjih dogovorili, še prej ko v ob-
ravnavo pridejo. Avstrije bi ne mogla zadeti
veča nesreča, ko ta, če bi ta stranka zopet na
krmilo prišla. Narodni boj bi se z novo goreč-
nostjo pričel, nezadovoljnost vseh narodov bi
znala prikipeti do vrhunca. Smešno je, če se
ta bankerotna stranka ponuja kot rešiteljico

iz gospodarske bede, ona, ki je v 18 letih
svojega vladarstva kopičila dolg na dolg, spravi-
la ljudstvo ob ves denar, pri tem pa davke
od leta do leta povikševala. Avstrijski narodi
čutijo to grozno dobo Auerspergov še v vseh
udih. Kako je ta stranka celo pri Nemcih ob
ves kredit prišla, pokazale so zadnje volitve,
ko so toliko sedežev zgubili. In ali ima ta
stranka, ki se tako sili do krmila, ali ima
kak rešilen program? Ne; ona mlati stare
frazе, ona zastopa stari svoj program, ki je
že davno fiasško napravil, ter se pristudil vsem
narodom. Nje gospodarski program obstoji v
tem, da hoče podpirati liberalne elemente, pod-
kupavati, kar se podkupiti dá, veliko maso
ljudstva pa slačiti in pritiskati z vedno večimi
davki. Pri judih za visoke obresti dolgove de-
lati, to leži v interesu judov, ki so z ustavo-
verci zvezani, in zato bodo zopet množili dr-
žavne dolgove; na svoje prijatelje ne bodo
pozabili, zato bodo zopet podpirali veterne
in šarlatanske špekulacije in gründarije, pri
kterih se bodo posamezni bogatili, ljudstvo pa
bo moralo nazadnje vsa taka nesrečna pod-
vzetja plačevati; pričela se bo zopet kupčija
z železniškimi koncesijami, različne sleparske
banke bodo zopet kakor gobe iz tal rastle in
to se bo zopet imenovalo „volkswirtschaft-
licher aufschwung;“ dunajska borza bo zopet
cvetela, ubogi narodi pa bodo zdihovali. Na
Slovane se bo začelo zopet pritiskati s celim
državnim aparatom, dokler jih ne privedó do
obupnosti. V tem pa leži velika nevarnost za
Avstrijo, in ravno iz tega uzroka, mislimo, ne
bodo naš svetli cesar nikoli več tej stranki

krmila v roke dali, ker hočejo videti vse na-
rode zadovoljne in srečne. Zvestoba ustavo-
vercev se je pokazala te dni na Dunaji, ko so
agitirali zoper preslavljanje cesarskega godu,
in to nesramno početje se je pristudilo celo
mnogim poštenim Dunajčanom, še ljudski list
„Kikeriki“, ki se sicer vedno iz Slovanov nor-
čuje, piše energično zoper te dunajske prusijane.

Sploh nimajo ustavoverci nikjer pravega
ljudskega jedra za seboj, nemški kmet in tudi
prostomisleči obrtnik je zvest Avstrijanec, so-
stavljena je ta klika le iz nekterih liberalnih
kričačev, iz advokatov, profesorjev, uradnikov,
špekulantov, borzijancev, fabrikantov, iz judov
in prostomavtarjev, to je iz samih trotov, ki
živé ob tujih žuljih; po slovanskih deželah pa
se pridružujejo tej stranki vsi renegati, kruho-
borci, breznacajneži, bahači, oderuhi, kleče-
plazci in take vrste izvržek naroda. Pravega
ljudstva pa nima ta stranka nikjer za seboj,
zato se je le čuditi njeni predrznosti, da še
vedno na vladanje misli, ko bi morala vesela
biti, da je kaka odločna vlada ne kliče pred
sodni stol zavoljo nje prejšnjih grehov. Sojena
je ta stranka po ljudstvu, še huje jo bo ob-
sodila zgodovina; in taka bankerotna stranka
si upa še na dan?!

Taaffe je komaj eno leto minister, in cen-
tralisti zahtevajo od njega zdravil za vse rane,
naj bi on v enem letu vse popravil, kar so
oni v 18 letih pokvarili; in ker tega ni mogel,
citirajo ga pred svoj sodni stol in hočejo pa-
lice nad njim zlomiti, oni hočejo soditi, ki so
sami desetkrat bolj črni! Taaffe je dobro začel,
in vsak pameten človek bo rekel, naj se mu

Pijanec.

Našim ljudem podomačil Vilinski.

20. Bolezen.

(Dalje.)

Janko je z veliko udanostjo in strpljivostjo
prenašal bolečine in premišljeval svoja leta,
zlasti poslednja leta. Žalibog našel in čutil je,
da ga tišče veliki grehi. Kleta strast njegova,
kakor je sam spoznal že večkrat, vlekla ga
je v svoj vrtinec, pehala ga iz brezna v brezno,
siloma ga je gonila, da je padel globoko v
greh. Ko je bil še zdrav, ni poslušal svoje
vesti in ravno zato, da bi njenega svarjenja
ne čul, je tolikrat na novo vrtoglavnil v svojo
hudo strast. Začel je tudi že iz srca ruvati
koli svete vere, ki mu jih je bogodušna mati
utrdila z besedo in izgledo. Ni maral za vero,
ker ni želel večnosti, ki bi bila za-nj straho-
vita. Pa ga človek zdaj pogledaj, kako je od
vseh prijateljev zapuščen in pozabljen, kako leži
onemogel in oslavljen, ki bi nekaj bil hraste
ruval in skale premikal, kako bije nekaj ve-
selemu Janku srce, ki je zdaj polno pekla,
kako ga plaši huda vest, kako se mu dvigajo
pred oči strašne podobe iz temne lahkomiš-
ljene preteklosti, kako ga pretresa meglovita

prihodnost! Kar čuti, kako mu veje v obraz ledeni
zrak iz večnosti, kar čuti, da stoji blizu smrti.

Ponižani Janko se je čudil, kako da se
žena tolikanj ž njim ubija, da mu streže tako
neutrudljivo, da mu izpolni vsako tudi najma-
njo željo. Sama že dolgo ni zaspala in vendar
je bdela pri njegovi postlji tako skrbljivo, da
je bil ganjen do solz. Pripravila mu je vsako
povoljnost, samo da je mogla, sedela je pri
bolniku pa tolažila ga, da si je sami srce žal-
losti pokalo; brisala mu je s čela hladni znoj,
kar najlepše mu prerahljevala posteljo, molila
zá nj, izperala mu rano in lajšala mu trpljenje,
karkoli je vedela!

Pa te blage in plemenitodušne žene, te
tako zveste žene, dozdej ni poznal Janko.
To blagosrčno ženo, tako dobro dušo, je Janko
tolikrat pa tako hudo razžalil, da je raje imel
ničeve in malopridne prijatelje, ko njo. Vso
njeno ljubezen povračal je se surovostjo in za-
ničevanjem; in vendar ni odprla ust, da bi se
bila potožila, ampak potrpežljivo je prenašala
okrutno in odurno vedenje svojega moža, kateri
ji je pogazil in uničil vso srečo njenega živ-
ljenja! Janko dozdej res ni poznal svoje Ka-
tinke; nje veliko ceno, nje neprecenljivost spo-
znal je bil še le tedaj, ko je malo da izgubil.

Mi ljudje še le tedaj razumemo kako stvar
prav oceniti, kader je izgubimo; potlej še le
vemo, kaj smo imeli in koliko smo izgubili.

Janko je ravno tako to še le zdaj spoznal.
Velika sreča zanj; ko bi bil do tega spozna-
nja prišel pred šestnajstimi leti, ne bil bi tako
globoko padel in tako sramotno, njegova blaga
žena bi ga bila vodila kakor nevidni angelj
varh človeka in bi ga bila ovárovala, da ne
bi bil padel v zevajoče žrelo svoje strasti. Pa
tudi zdaj mu je rešenje in blagoslov. Nje pre-
srčna molitev, s katero je Boga toliko let na-
dlegovala, se kaže, da ni bila zastoj, se kaže,
da zmaga in videti je, da njeni uzdihljeji so
oblake predrlji; videti je, da njeno stanovitnost
in zaupanje če Bog bogato poplačati. Res je,
zvesta in pobožna in neježna žena je možu
svojemu rešnica; in marsikak grešnik, o kte-
rem se misli, da je izgubljen, se prebudi iz
smrtnega spanja s pomočjo njenih lepih čed-
nosti, s pomočjo njene prisrčne molitve. Njena
iskrena ljubezen otaja ledeno skorjo može-
vega srca, ga očisti in odpre, da vá-nj posije
solčni žarek milosti božje, da sta enih misli
in enega srca! —

Janko je ležal v vročnici. Odločeni dan
njegove bolezn, ali kakor zdravnik pravi: ži-

pusti čas, da bo svojo nalogo dovršil. On je obljubil, da hoče tudi gospodarstvo v red spraviti, naj se mu pusti tedaj čas, to vse se ne dá v enem mesecu poravnati.

Kakor malo tudi smo mi Slovenci še dosegli od sedajne vlade, vendar nam je toliko pravična, da nas ne pusti več tako tlačiti, in to je že velika tolažba po tolikoletnem trpljenju. Mi pričakujemo, da bo sedanja vlada počasi izpolnila naše opravičene želje, in zato jej še zmirom zaupamo; od ustavovercev pač nimamo ničesa pričakovati, in velika nesreča bi bila za nas, ako bi ti spet na krmilo prišli. Kljub temu pa bi se mi ne prestrašili, in ne obupali, prepričani, da bi nova Auerspergova, ali pa kaka Süß-Pienerjeva doba ne mogla tako dolgo obstati, kakor prejšnja leta, ko še nismo bili tako zbujeni in odločni, kakor zdaj.

Za sedaj smatramo centralistično vlado še za nemogočo, in sodimo, da si zidajo nemškutarji le gradove v zraku, ako sestavljajo že ministerske liste ter se že veselijo kmalega padca Taaffejevega. Čehi, Poljaki in Hohentwartov klub imajo že dosti bistrumne voditelje, da se bodo tej nevarnosti izogniti znali, in naposled bodo le ustavoverci na sramoti ostali.

Nepriustransk opazovatelj bo presodil sedanjo situacijo v Avstriji na kratko tako: Program ustavoverne stranke se je slabo obnesel, ona je prišla s programom vred ob kredit in večino, toraj nima nobene etične opravičenosti več do vlade; sedanja vlada ima drug program, pa ni imela še dovolj časa, izvesti ga; ta čas se jej mora pustiti; ako pa tudi ona s svojim programom fiaško naredi, potem iz tega še nikakor ne sledi, da bi morala zopet ustavoverna stranka do vlade priti, ampak v prvi vrsti bo za to opravičen tisti mož ali pa tista stranka, ki prinese kak nov program, kako novo rešilno idejo; le tačas, ako bi ustavoverna stranka ves svoj program preuredila, znala bi se zopet mogočo storiti za vladanje; prednost pred njo pa ima še sedanja desnica in večina državnega zbora, ki se jej popolna vlada še ni v roke dala, in tedaj tudi ni mogla pokazati svoje zmožnosti ali nezmožnosti. Po vseh pravih državne etike, ustavnosti in pra-

vičnosti je tedaj, ako bi Taaffe res odstopil, poklicana v prvi vrsti desnica državnega zbora, da sestavi vlado iz svoje srede, tedaj bi zadelo Hohentwarta ali Riegerja, nikakor pa kakega Pienerja ali Mennsfelda iz bankerotne stranke ustavovercev. Druzega naravnega in pravičnega razvitka si ne moremo misliti; in morala bo sodelovati le absolutistična sila ali pa prusijanski uplivi, ko bi se ustavovercem vendar le vlada izročila.

Politični pregled.

Avstrijske deiele.

V Ljubljani 27. avgusta.

Ustavoverci so imeli veliko veselje, ko sta dva poljska poslanca, Volski in Skrzinski, razdirala slogo desnice, ter zabavljala na avtonomiste. Bolje bi pa storili, ko bi se pritožili čez neslogo v lastnem taboru. Pri „parteitagu“ v Mödlingu sta slogo kalila Steudel in Kronawetter, v Usovu je fortšritlar Walterskirchen hudo bičal veterijaštvo liberalne stranke, zdaj je še grof **Wurmbrand** v Gradcu hudo ropotal zoper Herbstovo kliko, in rekel, da naprednjaki ne bodo več skozi goščo in grmovje za Herbstom hodili, ker ta hoče vse vladati in ves plen za tajčpemce obdržati, štajarski Nemci pa gredo zanj v boj in ne vedo zakaj. Wurmbrandov govor je hud udarec za ustavoverno stranko, ker le prejasno dokazuje njeno nesložnost.

Ta nesloga ima tudi važne nasledke. Hoteli so napraviti splošni nemško-avstrijski „parteitag“; zdaj pa ko vidijo, da ne bo mogoče doseči edinosti med liberalci in naprednjaki, opustili so to misel popolnoma, in sklical se bo „parteitag“ v Brnu le za moravske Nemce.

„Politik“ dokazuje, da so ustavoverci največ zato na Taaffeja tako razkačeni, ker se pod njegovo vlado ne da nič **kupčevati** (nix zu handeln), zdaj so prišle slabe letine za berzijance, špekulante in švindlarje vsake vrste, ker ne uživajo več tiste svobode, ko pod prejšnjimi vladami, zato pa jim je Taaffe trn v peti, in svojo jezo skrivajo za „zatiranim nemštvom.“

Vojno ministerstvo hoče bojda ustrojiti **deset novih lovskih batalijonov** iz rezervistov dosedanjih lovcev. To bo pomnožilo vojne stroške za 250.000 gld. na leto.

„Wehr-Zeitung“ hoče, naj bi avstrijska armada zasedla **novobazarski** okraj. Za to je menda še zmirom čas, in se ni treba prenagli; naši davki in državni dolgovi so dovolj veliki. Kedar bo to zahteval interes države, ne bomo takemu predlogu nič ugovarjali, do zdaj pa še potreba ne kaže, saj je še vse mirno v Turčiji.

„Poljski dnevnik“ piše o razmerah **Poľakov** do ustavoverne stranke, da se ti ne morejo s to stranko sprijazniti, dokler ona povdarja samo nemško stališče, s svojo izključnostjo se odreka stranka sama pravice do vladarstva cele države.

Madjari hočejo zdaj **Reko** čisto za se pridobiti, in hočejo Hrvatom vojno krajino le pod tem pogojem prepustiti, da se ti odrečejo vseh pravic do Reke. Ta Reka stane ogersko državo že mnogo denarja, vidne koristi pa nemajo od nje, le to jim je v glavi, da je Madjarska bolj podobna velesili, če ima tudi morskou luko. Ta luka pa je vendar le na hrvaški zemlji.

V Kolinu izhajajoča „Koruna česka“ svetuje, naj se skliče **shod českih poslancev** iz Česke, Moravske in Šlezije.

Ogerski levičnjaki praznujejo demonstrativno **Koštov god**.

V prihodnje volitve **drž. poslancev** na Českem, v Bukovini, v Mariboru in Gorici se bojda vlada neče nič mešati. Mi ta sklep vlade obžalujemo, ker bodo zdaj uradniki prosto voljo imeli, agitirati zoper vlado, ktera jim preseda, kakor kamen v želodcu. Da vlada sama sebe ne brani, to kaže ali veliko samosvest, ali pa veliko slabost.

V **Spjjetu** so bili laški strelci tako predrzni, da so se v boj podali z avstrijskimi vojaki od polka Weber.

„Narodni list“ zahteva, naj bi se laško strelno društvo razpustilo. Vojaki so praznovali zmago pri Banjiluki, Lah pa se svečanosti niso hoteli udeležiti. Kdaj bo vendar vlada začela bolj energično postopati zoper irredentarje? Nesramna „N. fr. Presse“ po-

veti ali umreti, se je približal, odločiti je imel, ali bo Katinka udova postala in otroci sirote, ali bode Bog drugače obrnil. Katinkino srce je trafil vsakoršni strah; rada bi bila dala svoje življenje, ko bi bila mogla rešiti njegovo življenje in še raje bi bila ga dati pripravljena, ko bi bila mogla rešiti njegovo dušo. — Janko je premišljal svoje nekdanje življenje in kaj bo, ako mu ni več živeti; ta misel ga je zelo prestrašila. Vroču svojo roko poda zvesti ženi, stoječi zraven postelje, pogleda jo žalostno in gorke solze ga oblijo.

„Katinka“, reče tiho, „žal mi je, strah me je, oh, kader se spomnim, kako sem te žalil in vse moje življenje me peče strahovito.“

„Dragi Janko“, reče Katinka mirno, „varuj se, ne ženi se preveč, zarad mene ne bodi v strahu, saj si bil zmerom dober, še bolj ko sem zaslužila.“

„O ne, ne! Moja vest mi pravi, kako velikrat sem bil divjašk in razžaljiv proti tebi. Zdaj še le spoznam svojo zmoto, svojo neodpustljivo napako! Ah, moj Bog, kako imam obteženo dušo, kader pomislim, kako sem te psoval. Mi li moreš odpustiti?“

„Umiri se, Janko! že davno sem ti vse odpustila, na vse pozabila. Gotovo sem tudi jaz tebe velikrat razžalila.“

„Ti si mi tedaj vse odpustila, vse pozabila, oh, da bi mi odpustil tudi Bog!“

„Kaj res to želiš? iz srca? dragi Janko?“

„Res, iz srca.“

„Kdo ti brani, da bi se z Bogom ne spravil? On vsakemu ponuja pa vsak čas milost in odpuščanje! Res, Janko, najbolje bo, ako se z Bogom pogovoriš. To ti bo dalo mir in to bo tudi najbolje za tvoje zdravje. Kaj ne Janko, da pošljemo po gospoda?“

„Kaj? po gospoda? O, to pa le pusti; mislim, da je zato še dovolj časa. Ti misliš tedaj, da mi je že umreti?“

„Tega ne mislim, Janko. Trdno upam, da boš ozdravel; mislim pa, da je na vsak način dobro, ako z gospodom govoriš. Saj veš, vsi smo v Božjih rokah; kdaj da bo volja njegova, da nas pokliče s tega sveta, kdo to ve? Pripravljani moramo biti zmeraj, da nas smrt ne prehiti, da nas ne zaleze v stanu, v kakoršnem umreti ne želimo. Ne gevorim tega zarad tebe, Janko, ker nobeden ne ve, če jaz ne bom pred tabo umrla. Kaj ne, Janko, da pokličemo gospoda?“

„Rad bi ž njimi kaj govoril, pa se bojim, da bodo ljudje strmeli, da bo svet začudeno gledal. Nimam rad, da bi me svet po ustih nosil. Ljudje bodo popraševali in vsakoršne

stvari si izmišljevali. Nimam rad, da bi mi kdo po ustih brodil.“

„Čemu se boš bal, Janko? Kaj je to kaj čudnega, da je človek bolan in da išče dušnega in telesnega zdravja? Ni nič, čemur bi se kdo čudil. Katoličan, dober kristjan, se dá spovedati in obhajati, se dá prevideti, zlasti ako je hudo bolan. Kaj ljudje poreko, za to se ne meni. Ako so dobri ljudje, se bodo veselili in tvoj lep izgled jih bo spodbujal k pobožnosti. Ako so pa hudobni in nič prida, kdo pošten jih bo poslušal? Naj govore, kar se jim ljubi; kaj se bomo tacih siromakov bolj bali, kakor Boga?“

„Prav govoriš; je Bog, je nebo, je peklo; jaz sem katoliški kristjan in v tej sveti veri čem živeti, čem umreti! Le pošlji mi po gospoda; naj le pridejo, da se spovem.“

„Hvala Bogu! Zdaj se mi je odvalil spet kamen od srca“, reče dobra žena razveseljena. Katinka vzame brž veliki robec za na glavo, pa veli hčeri: „Na tu imaš robec, pa teci po gospoda.“

Dekle skoči, leti k vratom, prime za kljuko in ko jih odpre, stopijo noter sami gospod in pozdravijo: „Hvaljen bodi Jezus Kristus!“

„Na veke, amen!“ odgovori bolnik. „Častiti gospod, ravno prav ste prišli, ravno kar

rabi tudi to priložnost, da ščuje zoper dalmatinskega namestnika, generala Rodiča, ter njega odgovornega dela za te škandale, najbrž zato, ker neče podpirati sovražnikov države, izdajalskih lahonov.

Vnanje države.

Lahi ne dajo nikjer miru. Ni dolgo, kar so delali demonstracije v Trstu; zdaj so spet v dalmatinskem Spljetu napadli vojake. Pa ne samo zoper Avstrijo, tudi zoper druge države so začeli rovat. V Švici so prijeli laškega študenta, ki je laške vojake za Italijo pregovarjal. V Afriki pa tudi rujejejo zoper Francoze, ker bi radi Tunis za se pridobili.

Dolgo časa je trpelo, prej da so tudi dunajski časniki sprevideli igro irredentarejev. „Presse“ zavrača Lahe, ki hočejo pridobiti avstrijsko Primorje, in naglašja, da so v teh krajih naseljeni Slovani in Nemci, ne samo Lahi, da tedaj Italija nema pravice do Primorja. Zares čudno je, da kak dunajsk list vendar toliko vé, da so v Primorji tudi Slovani. To je morda vendar dober začetek za izpoznanje faktičnih razmer. Isti list tudi povdarja, kar smo tudi mi že pisali, da Lahi sami sebe na laž postavljajo, ker so prej Italijo ustanovili na podlagi narodnosti, zdaj se pa hočejo razširiti v avstrijskem Primorji na podlagi „naravnih“ mej. „Prese“ pa pravi, da „naravna“ meja Avstrije zahteva, da si pridobi podnožje alpskih planin, tedaj morajo Lahi še Beneško nazaj dati.

Angleži so bili bojda v Afganistanu vnovič tepeni. Čakajo zdaj pomoči od generala Roberta.

Velike skrbi dela diplomatom nova mržnja med **Francozi** in **Nemci**. Bojé se nove vojske. Taka vojska bila bi za Slovane najlepša priložnost, da Turka zagrabi in ga v Azijo zapode, ker v slučajji nemško-francoske vojske ne bo Turek od nikoder pomoči dobil, kajti Gladstone ga gotovo ne bo branil.

Izvirni dopisi.

Iz Ljubljane 25. avgusta. (Pisatelj zá-se). Marsikdo pogreša v naših listih pikantnih novic, škandalnih dogodkov, nesreč,

samomorov, tatvin, ubojstev; repoterji dunajskih listov vse take novice poberejo in vkup znašajo, in tako berilo je mnogim prav všeč. Slovenski časnikar ima pa viši poklic. Po pravici rečem, nikdar ne bi bil postal časnikar, in ne ene minute nočem še dalje to ostati, ako bi bil edini naš poklic, mestne plavšarije in čenče vkup zbirati, škandalkroniko pisati in take reči; takihotic še sam ne berem po časnikih, toliko menj, da bi jih lovil in vkup znašal. Slovenski časnikar je poln ljubezni do naroda in domovine, in le to ga zanima, kar ima občno važnost, kar bi vtegnilo uplivati na blagor ali pogubo celega naroda. Kakor bistrooka straža naj on stoji na braniku, naj opazuje vsako meglico, za katero bi vtegnil biti sovražnik skrit, naj narod svari pred vsako nevarnostjo. Če drugi ljudje vsak le za se skrbé in se za občni domovinski blagor ne brigajo, slovenski časnikar tega ne sme storiti, on je v častni službi, on brani celo deželo, celi narod, in če prav on sam pomanjkanje trpi, on je vendar bogat, silno bogat v sladki zavesti, da domovini dobro in zvesto služi, da primore lahko tisočim do boljšega stanja, da vzdiguje celi narod iz zaničevanosti in revščine do politične veljave in do blagostanja.

V tej ideji so koncentrirane vse njegove misli, in to objema ves njegov dub. Dan na dan je treba pisati, dan na dan treba nove ideje med narod metati; ali je čudo, da tako duševno delo človeka utruji? Profesorji in učenci imajo počitnice, pa časnikar jih nima nikoli, čeravno bi jih bil silno potreben; on še nedelje ne praznika nima. Ali je potem čudo, če se časnikar izpiše in utruji, da naposled reče: „O čem naj bi pisal, da bi kaj novega povedal? v istini ničesar več ne vem!“ V takih trenutkih je tiskarski fant kakor trinog in strah časnikarja, kajti on ti vedno za hrbtom stoji, in ko ga z nekimi vrstami odpraviš, prišel ti bo čez pol ure zopet in začel svojo staro pesem: „Še 100 vrst manjka, še 200 vrst manjka.“ Da bi te bes lopil! O čem hočem pisati? Ali se je kdo obesil, ali je kdo v vodo skočil, ali so koga ubili? Pa kaj bo to; taka notica dá komaj šest vrst! Že vem, od tiste slavne nemškutarske deputacije bi rad

kaj pisal, ki pojde v Ischl k cesarju, našega predsednika Winklerja tožit! Ko bi le vedel, kdo bo pri tej deputaciji? In kaj bodo neki cesarju povedali? Nemara bodo šli tožit kranjsko „industriegesellschaft“, ki s kmeti tako grdo ravna, da ima večne tožbe z njimi? To bi bilo kaj časa primernege! Morda bodo pa tožili tiste nemškutarske trgovce, ki našemu narodu v podobi špirita strup prodajajo, pa pri tej kupčiji prav dobro živé? Ne vem kaj bi mogli družega povedati, kajti če se „kranjski nemci“ pritožijo, da se jim pri nas kaka krivica godi, potem se morajo debelo in grobo legati. Bomo videli, če jih bo Taaffe k cesarju spustil in kaj bodo opravili! Menda bo pa spet ena blamaža več za nemškutarje!

F. H.

Iz Novomeške okolice, 22. avg.

(Skrunjenje nedelj.) Dolenjski brambovci imajo ravnokar svoje jesenske vaje in prišlo je ž njimi v naše izpraznjeno mestice — kajti vojakov že dalje časa ni tu, dijaki so pa na počitnicah — spet malo življenja, a našim obrtnikom so pa donesli marsikak groš, za kar smo jako hvaležni. Smelo rečemo, da je naše mesto na vojake tako navezano, da ako jih ni, nam jih prav zares manjka, ter se nam toži po njih. Dasiravno so nam pa tako ljubi in dragi, si vendar ne moremo kaj, da moramo tu javno svojo nevoljo izreči nad tem, kar se z vojski zdaj počenja.

Danes je nedelja — dan Gospodov — vse miruje in počiva od svojega dela ter se pripravlja na delo v prihodnjem tednu, samo naši brambovci nimajo miru niti sami, niti ga dajo drugim. Zvon vabi v cerkev k popoldanji službi Božji, od vojašnice pa se razlega: ajc — cvaj, ajc — cvaj itd. V drevoredu tik pokopališča trobentajo pa spet trobentači, kakor da bi bil sodnji dan in bi budili mirno počivajoče, nehote bi človek moral si misliti, da je ljuti turčin že v Kandiji in da treba vsaki hip se vzdigniti nad njega.

Gospôda, ki imate kaj zapovedovati, to pač ni prav, da se nedelja tako skruni in javeljne je to po volji našega krščanskega cesarja. Skrbite, da dobe brambovci nedeljo, ktera jim gre po Božji zapovedi, vsaj je vendar šest dni tedna za vaje, sedmi dan, nedelja, je

sem hotel otroka poslati, da vas prosim, da pridete semkaj.“

„To mi je prav ljubo, moj dragi prijatelj, prav veseli me“, odgovorijo gospod. „Mi duhovni prav radi pridemo, kadar vemo, da smo potrebni in če moremo kaj pomagati, za to smo pa.“

Barbka priteče, poljubi spoštljivo gospodu roko, Katinka prime za gospodov klobuk in za palico, oboje postavi na čeden kraj, dene stol bližje k postelji, gospod sedejo, ona z otrokom gre pa ven iz hiše.

21. Obrnjenje.

Gospod so bili celi dve uri pri bolniku, kaj sta govorila, to samo Bog ve. Gospod pridejo iz hiše, pokličejo ogljarico in ji reko: „za jutri vse pripravite, kar je treba, zakaj okoli polu sedmih po sveti meši pridem s svetim obhajilom.“

Te besede so bile zdravilna obveza za blago srce dobre Katinke, ker je videla, da se je Janko odkritosrčno spreobrnil. Veselo stopi v hišo. Janko je bil popolnoma premenjen, ves drug, obličje mu je bilo mило, mirno, pokojno, brez sledu kake notranje bolečine, mižal je, v roki pa držal križ, ga poljubljal in na ustnih je bilo videti, da moli. Kdor bi bil Janka videl

ta trenutek, rekel bi bil: tukaj leži pobožen, v Boga vdan bolnik, blagi mukotrpnik.

Katinka natihem poklekne z otrocima zraven postelje. Čez nekoliko časa odpre bolnik vtrojene oči, s solzami zalite in zarudele, stegne roko, se ozre po ženi in po otrocih in zopet se mu udero debele solze. Katinka pristopi in reče:

„Janko, ne jokaj, ti si preslab, ne jokaj, ti bo škodilo“, ga žena tolaži in toliko, da se je sama zdržavala joka. „Kaj, ne, da si zdaj umirjen in upokojen?“

„Hvala milostnemu in čez vse usmiljenemu Bogu, zdaj sem se popolnoma..., vsega sem se izročil v njegovo sveto voljo. Ko bi tebe ne imel, preblaga moja Katinka, pa milih otročičev, družega bi si ne želel, ko umreti, da skoro pridem k usmiljenemu Bogu! — Ti si mi izprosila milost spreobrnenja mojega, to jaz vem! O kako srečen sem, da imam še nekoliko časa, da se morem iz vsega srca k Bogu obrniti. O Katinka ti ne veš, kakošen sem bil, kako velik grešnik, kako globoko sem bil zakopan v svoji strasti.“

„Ne misli na to, ne žaluj“, reče ona. „verjamem, da si vtujen.“

Janko ne, odgovori ničesar, tako je bil

slabotou, da je omagal in zaspal. Na to pride zdravnik, ga tipa za žilo, pa reče ženi, ki ga je gledala s strahom: „Vročica je dosegla svoj vrhunec; jutri opoldne pridem spet pogledat, ako bo še živel.“

Ta izrek zdravnika je Katinka zadel kakor strela z jasnega. Toda bila je pametna dovolj in zadosti podučena, da se ni neizmerno žalostila, jokala in vpila, kakor tisti, ki čakajo na možev poslednji dih. Osrčila se je, da če hrabro in vdano prestajati udarec, da če dolžnosti zveste žene spolnovati do zadnjega moževega izdiha; pa naj se zgodi, kar se če.

Janko je spal, kakor bi bil mrtev. Katinka je sedela zraven njegove postelje in pazila na najmanji giblje in brisala mu z velega čela obilni pot. Zvečerilo se je, kar se pripelje voz in se ustavi pred hišo. Katinkina mati je bila pa Janče, ki je bil pred nekaj leti od doma pobegnil. Janče je bil zdaj brhek dečko, zdrav in krepak, v najlepšem razcvetu. Oblečen je bil snažno in lepo. Obraza je bil očetovega. Tega sina je Katinka sicer tako ljubila, po katerem je tolikanj žalovala, za tega se zdaj ni dosti menila. Obema reče, naj gresta k sosedu, da bolnik še bolj ne onemore in da ga preveč ne prevzame, ko bi ju nenadoma zagledal.

pa za počitek. Nedeljske vojaške vaje zelo žalijo verski čut ne le brambovcov, ampak tudi vsih onih, ki so primorani poslušati tisti ajc — cvaj ker se temu izogniti ne morejo.

Ob enem se pa drznemo še vprašati, kje so naši brambovci ob nedeljah dopoldne in kaj počno, ker, dasiravno so kristijani, vendar ne vidimo nobenega pri dopoldanski službi Božji. Dajte Bogu kar je Božjega, cesarju pa, kar je cesarjevega!

Gospodje drž. poslanci naj bi pa zaradi nedeljskih vojaških vaj ne opustili svoj glas na dotičnem mestu povzdigniti.

Iz Goriške okolice 25. avg. (Slovenska zvestoba do svojega vladarja; tu in unstran meje vedno tleče „irredentovstvo“ in še nekaj v odgovor našemu „Folium periodicum.“) Odkar daje „irredentovska“ družba po našem slovenskem Primorju znamenja svojega ošabnega in neopravičenega rogovilstva od sebe, se kaže tudi javno avstrijsko in slovensko domoljubje v taki podobi nasproti primorskim „irredentovcem“ in unim unstran meje, da to lahko vidijo vsi deželohlepni častitelji še neobrobljenega čevlja tje čez Taljament, Piavo in celó do Brente, ktera poslednja reka se izliva pod Benetkami v adrijansko morje. *) Tako so lahko Lahoni gledali nebrojne krese, ki so goreli 17. t. m. zvečer po vsem Primorju, po najvišjih vrhunc h ponosnega Čavna in Krasa, po Istri in okoli Trsta, iz tik beneške-primorske meje, čegar pomen lahko nmejo, če niso s fanatično slepoto vdarjeni. Ti nebrojni velikanski kresi so ob enem živo-plamteč protest proti vsacemu samosilnemu pridruženju tudi najmanjšega dela avstrijsko-slovenskega Primorja k smrdljivemu laškemu čevlju, kakor so ob enem tudi znamenje neomahljive zvestobe slovensko-primorskega prebivalstva do svojega ljubljenskega vladarja. Saj je ravno plamteči ogenj prava in živa podoba iskrene ljubezni do kake stvari ali osebe. Znano je pač, da se za te krese, katerih sedanji „irredentovci“, nasledniki bivših karbonarjev, z vso svojo ošabnostjo in jezo pogasiti ne morejo, Italijani ne brigajo, akoravno se pred vsim svetom s

*) Navadno pišejo „jadransko morje“, kar bi shajalo od „jadrati“, kar pa se mi ne dozdeva prav, ker vsako morje je za jadranje (segeln) ali za vožnjo v ladjah na jadra ali v jadralkah. Ime se izpeljuje od mesta „Adria“, ki je starodavno etruško mesto, po katerem se imenuje to morje tudi v vsih ostalih jezikih. Pis.

„Kadar bo na to dosti pripravljen, vaju bom poklicala“, obema srčno stisne roke, pa hitro odide k bolniku, ker ta trenutek je mislila samo na svojga bolnega moža. Katinka je bdela celo noč pri bolniku, njega in sebe in otroke Bogu izročevaje. Vesta čas se Janko ni prebudil iz nezavesti. Neprenehoma je blaznil in zmešano govoril in iz vsega je Katinka mogla izvedeti stvari, za ktere poprej ni vedela. Tako je, na priliko, večkrat zaklical: „ukradel? da, jez sem ukradel, pogosto sem kradel, pa za to nobeden ni vedel. — Moral sem — piti — hudič me je — gonil. — Denarja — ni bilo. — Nezvest —. — Anica krčmarjeva — se smodi po svetu — muha ošabna — se vlačí — Katinki ni primeriti. — Vešala! na vešala! ne, nisem ubil — nikogar; — kupca sem hotel — žejen sem bil pa lačen. strašno — ni hotel nič ubogajme dati — zato. — Raje na vešala, raje ko v peklo. — Huu — hu! oh — peklo! — zaslužil sem peklo! — Pomagajte — bodite usmiljeni! — usmiljenje!“ — (Dalje prih.)

svojo pač čudno svobodoljubnostjo košato bahajo. O tem sem že davno iz istih laških časnikov in iz pisem nekega prijatelja, ki je te dni bival v nekih laških toplicah, in tudi v sed mojeg lastnega občevanja s takimi lahončiči, prepričal. „Kakor že prejšnje leto v Abanu — tako mi piše prijatelj,“ blizu Padue, sem prišel tudi v teh toplicah v Campo (laškem Tirolu) v dotiko z „irredentovskimi“ unetimi Italijani, kateri so me brž za laha „rekvirirali“, ko so zvedeli, da sem iz Goriškega, akoravno sem jim dokazal, da nisem Lah, ampak Slovenec ter so naše lepo Primorje Laški svojili. Sicer se ni varno o takih rečeh tu pričkatí, pa sem mu vendar na to poleg drugega odvrnil: Ako hočete, pridite si nas vzeti, ako imate kaj poguma! Sicer pa vas zagotavljam, da vsi od prvega do zadnjega, če bi nas tudi (nezvesta) diplomacija hotla odstopiti, bomo glasovali za „Ne“. In potem, pravi, sem iz njihovih lastnih ust zvedel, koliko to glasovanje pri njih velja, da je namreč enako ničli! Je navadna nebitvena šega brez vsacega pomena! Tedaj čemu pa slepijo svet z vesoljnim glasovanjem, ali plebiscitom?*

Toliko o tem moj prijatelj v privatnem pismu. — Irredentovske težnje imajo dandanašnji še večí pomen, kakor nekdanja karbonarska družba, in la „giovine Italiji“ katerih izrod prav za prav ravno sedajna družba „Italia irredenta“; kajti tedaj se nam še ni moglo sanjati, da bode mogoče Italija zakrpati ves razdrapani laški čevelj in da bodo imeli oni pri tem krpanju tako veliko pravo „pankrtsko srečo“, kakor je laški pregovor. Prej ali slej utegne jej pihljati, kakor oni upajo, zopet ugoden Bismarkov ali kak drugi veter, kakor 1859 in 1866 l., in vsa Italija se bo vrgla na Avstrijo, da jej odtrga, kar si ona javna, ne skrivna, kakor je bila svoje dni karbonarska družba, domišlja. V Italiji vleče javno mnenje tudi vlado za seboj, in ktera bi se temu ob vgodni priliki ustavljala, je preč z njo; saj ravno temu javnemu muenju se ima Italija za svoje „sicer še nedovršeno edinstvo“, — kakor menijo, zahvaliti. Sovražnika se pa ne sme nikdar podceniti, ampak ga je treba vedno opazovati, da mu greben preveč ne raste, in da se ga o dani priliki ali o bojnem napadu s krvavo glavo domu pošlje. Ob Soči se bo ob svojem času bila bitka za „biti ali ne biti več“ nam primorskim Slovencem in Avstrijcem. Pod Napoleonom I. od 1805 do 1814 l. je spadalo vse do desnega brega Soče pod Italijo in tudi vsi slovenski prebivalci unstran so spadali pod vidimsko škofijo. Že tedaj je pošiljala videmska škofija slovenskim ovčicam le čiste laške pastirske liste kakor neprebavljivo dušno hrano brez kake slovenske prestave, kakor je še zdaj razvidno iz ondotnih duhovnijskih arhivov. Sicer pa upamo v sebe in v bodočnost Avstrije in božjo previdnost, da nismo nikakor namenjeni v zaduhlem laškem čevlju narodne smrti umreti! —

Naš „Folium periodicum“ očita vašemu dopisniku iz goriške okolice zastran dopisa v 71. listu „Slov.“ t. l., da se je dal „voditi od ajdovskega predsodka“ bolj nego od razuma, ker sem onemu odboru očital nevoljo nekterih slov. duhovnov, zakaj so dali napraviti oni kelih rajši v Vidmu nego v katerem avstrijskem mestu. Jaz sem pisal to, o čemur je bila splošna nevolja med večino slov. duhovščine slišati, in kar zem zvedel po strani iz bližine dotičnega vira, in kar oni list zdaj sam potrjuje, „da niso vedeli za boljšega izdelovalca, kakor oni g. Conti“ (pomenljivo v laškem prevodu!) v laškem, Avstriji vedno sovražnem

Vidmu! Če toraj res ni najti vsaj enakega izdelovalca kelhov od Soče do Donave. — kakor je gosp. Conti v Vidmu, potem skrite se vsi obrtniki iste stroke v Avstriji, ktero ravno tisti nehvaležni Italijani, ki si po Avstriji še vedno svoj kruh služijo, imenujejo „paese dei macachi e dei gnocchi!“ Z Lahí pa ni dobro češen zobati, pravi naš primorski pregovor in to nas učé razne britke skušnje. Sed sapienti sat! Z basnimi pa se nič ne dokaže! —

Homo rudis. —

S Črnomlja, 26. avgusta. — 50rojtstni dan Njih veličanstva presvit. cesarja obhajalo je naše mesto z največjo dostojnostjo. Že v torek popoldne ob 4. uri naznanjalo je prijetno zvonenje in pok možnarjev, da je predvečer cesarjevega godovanja. Ob 8. uri zvečer bilo je vse mesto sijajno razsvetljeno, ter z narodnimi in cesarskimi zastavami okinčano. Najbolj se ve da pa se je odlikovala naša narodna čitalnica.

S svojimi napisi bila je pravi porok najglobokejše vdanosti do presvitlega vladarja, krone in hiše Habsburške. Okoli 1/2 9. ure pridejo godci ter zaigrajo pred mestno hišo. Odtod šli so, pred njimi bakljada, po trgi in vsih mestnih ulicah igraje vesele narodne. Vstavili so se potem pred stanovanjem gosp. okrajnega glavarja in zaigrali cesarsko pesem. Ljudstvo pa je pozdravilo z neprenehanimi živio-klici. Nazaj gredoči vstavili so se pred stanovanjem g. okr. sodnika in pred čitalnico, kjer so zaigrali „Naprej zastave slave“ in k sklepu zopet cesarsko. To je bilo veselje! Ljudstva se je vse trlo. Drugi dan zjutraj ob 3/4 uri nam je prijetno zvonenje, strel in budnica zopet naznanila, da je to 50rojtstni dan našega preljubljenega vladarja. Vse mesto je bilo na nogah. O 1/2 9. uri je bila slovesna sv. maša, pri kateri so bili navzoči c. kr. okr. glavar, vsi gg. uradniki, občinski odbor, učitelji s šolsko mladino in brez števila družega ljudstva. Po sv. maši šli so gg. duhovniki, uradniki, učitelji in mestni zastop „in corpore“ h gosp. okrajnemu glavarju, kjer je okr. sodnik g. Edvard Dev v imenu vseh v lepi slovenščini pozdravil okr. glavarja, kot ces. namestnika, ter častital cesarjevemu 50rojtstnemu dnevu in izrazil globoko vdanost do vladarjeve hiše s prošnjo sporočiti to na višje mesto. Gosp. okr. glavar se slovenski ginjeno zahvali in obljubi vstreči izraženi želji.

Potem bil je šolski sklep. Točno ob 1 uri pa v čitalnični dvorani banket, kterege se je vdeležila vsa inteligencija našega mesta. Napravila se je na cesarja, na cesarjeviča in Štefanijo in na hišo habsburško napitnica. Po banketu smo imeli izlet na prosto, kjer so bili pohvaljeni učenci primerno pogostovani.

Še le pozno v noč smo se razšli hraneči v srcih gorečo željo: Bog nam ohrani še mnogaja leta našega presvitlega vladarja Franca Jožefa.

Domače novice.

V Ljubljani, 28. avgusta.

(Občinski zastop v Prečni) na Dolenjskem je v svoji seji dne 15. avgusta t. l. za častne občane izvolil: Visokočastitega gosp. Andreja Winklerja, c. kr. deželnega predsednika, in velecenjenega gosp. Viljema Pfeiferja, deželnega in državnega poslanca.

Telegrafične denarne cene 27. avgusta.

Papirna renta 72.90 — Sreberna renta 73.60 — Zlata renta 87.76 — 1860letno državno posojilo 13225. Bankine akcije 828 — Kreditne akcije 255.25 — London 117.70 — — Ces. kr. cekini 5.55. — 20-frankov 9.3 5

J. Blaznikovi nasledniki v Ljubljani.